

GOGA

Goran Vojnović

Šum češnje

mami

dunaj

*Ah, kdo bo napisal zgodovino tega, kar bi lahko bilo?
Če jo bo kdo napisal, bo to
resnična zgodovina človeštva.*

Fernando Pessoa, »Izvirni greh«

I

»Umr! je Marinko,« je rekla mama, jaz pa sem odmaknila telefon od ušesa.

Smrt je morda imela ime, a ni imela obraza, čeprav bi ga najbrž morala imeti. Bila sem naslonjena na ograjo balkona in gledala sem železniške tire za krošnjami dreves na dvorišču. Čakala sem na vlake, ki bodo odpeljali brez mene. Spodaj pod balkonom si je moj gostitelj prižgal cigareto, kar je pomenilo, da bom v stanovanju še nekaj časa sama. Približala sem telefon obrazu.

»Kateri Marinko?« sem vprašala.

»Marinko Šećeraš,« je rekla mama.

Iz teme se je prikazal nasmejani obraz Marinka Lovrića, očetovega prijatelja. Marinko Šećeraš je bil trener golmanov v FK Željezničar, ko je bil oče tam pomočnik trenerja.

»Saj se ga spomniš, a ne? Iz Visokega je bil in sladkorno je imel, pogosto je prihajal k nam,« je rekla mama.

Jaz pa sem videla Marinkove dlakave dlani, kako vlečejo srajco iz hlač in jo dvigujejo, videla sem spodnji del Marinkovega dlakavega okroglega trebuha in videla sem iglo, ki se zapika vanj.

»Seveda se ga spomnim,« sem rekla.

To je bil najgrozljivejši prizor mojega otroštva.

»Včeraj je umrl. Jasna mi je sporočila,« je rekla mama.

Mimo je zapeljal vlak in pomislila sem, da imaš v življenju samo eno izbiro: ali z balkona opazuješ vlake ali pa iz vlaka opazuješ balkone.

Kdaj sem jaz izbrala balkone? Ali pa so balkoni izbrali mene?

Na balkonu, na katerega ograjo sem se naslanjala, sta nekoč, pred skoraj štiridesetimi leti, sedela mama in oče. Le na tem balkonu sta bila Oliver in Sanja Maraš srečna. Oliver je tu kadil in Sanja je šivala, zadovoljna, ker so se njegove hlače strgale po sivu in jih bo lahko zašila. Čas posla, je rekla.

»Kdaj prideš v Ljubljano?« je vprašala mama.

»Ne vem,« sem rekla.

Seveda ji nisem mogla priznati, da sem se ravnokar vrnila iz Ljubljane.

»A si govorila z Damirjem?« je vprašala.

»Ne še,« sem se ji zlagala.

Nisem hotela govoriti o Damirju. Pa tudi če bi hotela, nisem mogla. Najbrž bi lahko v tem trenutku zajokala, a nisem. Ker je zajokati najlažje, vsaj tako me je naučil Oliver.

Bilo je na Vilsonovom šetalištu, nedaleč od našega sarajevskega bloka, nisem mogla imeti več kot šest let. Ležala sem na vročem asfaltu in moja noga je bila ujeta pod kolesom, moje koleno je krvavelo in srajca na komolcu je bila najbrž strgana. Oliver pa se je obrnil stran od mene, da si je lahko prižgal cigareto v zavetrju lastnega telesa.

»Da si Meho Baždarević, ovo bi bio žuti karton za biciklo, Olja,« mi je rekel trener Maraš, medtem ko je povlekel zase značilno dolg prvi dim.

Nisem bila veliki Meho, zato nihče ni zapiskal prekrška nad menoj. Igra se je nadaljevala in morala sem se dvigniti s tal, pobrati kolo ter krvava in strgana odkolesariti naprej.

»Olja ...« je rekla mama. »Upam, da veš, kaj delaš.«

Če bi ljudje vedeli, kaj delajo, tega ne bi počeli, bi ji lahko odgovorila z očetovimi besedami, na kar bi mi najbrž tudi ona odgovorila z njegovimi besedami. Ne prdi, bi rekla. Ali pa Sjaši. A potem bi se najbrž morali pogovarjati o Oliverju, midve pa se o njem nisva pogovarjali.

Oče je bil mrtev, o mrtvih pa samo najboljše. Zato je Sanja o Oliverju več molčala kot govorila.

Spodaj pod balkonom je moj gostitelj, ki v resnici ni bil gostitelj, odvrgel ogorek v grmovje in se vrnil v hišo. Le še povzpeti se mora po stopnicah do petega nadstropja.

»Moram iti,« sem rekla mami in končala klic.

Odškrnila sem balkonska vrata in stopila nazaj v stanovanje. Lepo stanovanje je bilo, majhno, a udobno. Lahko sem si predstavljala sebe, kako živim v njem in vsako jutro pijem kavo na balkonu. Tako kot jo je nekoč pil Oliver Maraš. Morda bi si lahko tudi jaz ob kavi še enega prižgala, sem pomislila. Moj oče me je naučil, da ni za pregrehe nikoli prepozno.

Ne, mama, ne vem, kaj delam. A tudi če bi vedela, bi najbrž počela isto.

Medtem ko me je telo samo nosilo proti tramvajski postaji, sem gledala svoje bordo rdeče allstarke, kako vstopajo v moje vidno polje in izstopajo iz njega, kot bi bile del nekega tujega mehanizma. Moja najboljša prijateljica Daniela me

je nagovorila, naj si jih kupim. Visoke pete so za gospe, mi je rekla, ravni podplati za dekleta. Nisem hotela biti dekle, a sem si jih vseeno kupila. Udobne so, sem rekla Danieli, čeprav v Ljubljani nisem našla primerne priložnosti, da bi jih obula. Šele ko sem se odpravljala na Dunaj, sem jih vzela iz škatle. Na Dunaju me nihče ne pozna in tam ne bom ne gospa ne dekle, sem si mislila.

Morda sem bila zdaj ženska v bordo rdečih allstarkah, saj so bile one najbrž edino, kar je izstopalo na meni. Morda sem jim tudi zato sledila na njihovi poti.

»Suchen sie etwas?« jih je ustavil moški glas.

Dvignila sem pogled in pred seboj zagledala mladega, urejenega moškega.

»Prosim?«

Pogosto sem spregovorila v napačnem jeziku, a se zaradi tega nisem opravičevala. Jezik mojih misli se je redkokdaj ujemal z jezikom okolja, z leti pa je prevod vse bolj zamujal.

»Are you looking for something?« se je prevedel moški. Imel je prijazne oči.

»Nein, danke,« sem odgovorila.

Ne, ničesar nisem iskala. Oziroma sem iskala nekaj, česar z njegovo pomočjo ne bi mogla najti. Vedela sem, da na Dunaju ni nikogar, ki bi mu lahko pripovedovala tem, kako sem kot otrok sedela na tribuni stadiona Grbavica in gledala treninge FK Željezničar, kako so mi bili vsč golmani, ki so se metali po tleh, hitro vstajali, pa spet padali po tleh.

Napadač možda ne zna u koji će kut gola pucati ali golman to mora znati, jim je govoril Marinko Lovrić, trener golmanov FK Željezničar.

»Wo gehen sie?« me je vprašal moški s prijaznimi očmi in se mi nasmehnil.

»Wo gehe ich?« sem vprašala, sebe ali pa njega, ne vem.

»Sind sie okey?« je vprašal.

»Ja. Nein. Mogoče.«

»Brauchen sie Hilfe, vielleicht?« je vprašal.

Hilfe? Vsi mi potrebujemo hilfe, sem hotela reči.

»Vielleicht,« sem rekla.

Gerhard je pozneje trdil, da sem rekla Vielleicht in se zasmejala ter se med smehom celo naslonila nanj. Rekel je, da sem se ga dotaknila z roko. A sama se tega ne spomnim in težko mu verjamem. Saj sploh nisem vedela, kako mu je ime. Zame je bil v tistem trenutku le neznanec, ki me je vprašal, ali potrebujem pomoč. Do neznancev pa sem bila vedno zadržana. Še posebej do tistih, ki so mi želeli pomagati.

Spomnim se le, da je začinjalo deževati, moje bordo rdeče allstarke pa niso bile za v dež. Gerhard trdi, da sem bila namenjena na železniško postajo in da se je zato ponudil, da me pospremi tja. In prepričan je, da tistega dne ni deževalo. A moralo je deževati, saj sem njegovo ponudbo sprejela zaradi premočljivih bordo rdečih allstark. To je edina logična razlaga. Občutek vode v čevljih je bil namreč zame podobno neprijeten kot drgnjenje z nohtom po šolski tabli. Da bi se temu občutku izognila, sem se usedla v neznančev avto. Samo zato.

Gerhard pa pravi, da sva šla na tramvaj. Da on na Dunaju ni imel avta. Kar je verjetno, ker ga tudi v Berlinu nima, ampak jaz se spomnim, da se mi je Dunaj iz njegovega

avta zdel povsem drugačno mesto. In da sem med vožnjo pomislila, da se prvič z avtom peljem po mestu.

»Marinko je mrtev,« sem mu rekla.

Ne vem, ali je bilo to v avtu ali v tramvaju, a zagotovo se nisva premikala, ko sem mu to rekla.

»Kdo?« je vprašal.

»Marinko Šećeraš,« sem mu rekla.

»Tvoj prijatelj?«

»Prijatelj mojega očeta. Iz Sarajeva.«

Ko sem to izgovorila, sem spet videla Marinkov kosmati trebuh in iglo, ki se zapika vanj. Bilo je grozljivo in popadel me je smeh.

Gerhard pravi, da so se ljudje obračali proti meni. Kar je možno. Včasih se res smejim tako, da ljudje mislijo, da sem zmešana.

In tudi Gerhard se je najbrž ustrašil, da je v družbi poblaznelke. Ampak tega ni hotel nikoli priznati. On trdi, da se je zabaval.

»V redu je, lahko me pustiš tukaj,« sem mu rekla, ko sem se nehala smejati.

Nisem vedela, kje sem, a bilo mi je nerodno in hotela sem le čim dlje stran od tega neznanca.

»Si prepričana?« je vprašal.

»Ja, sem,« sem rekla.

»Me je veselilo. Moje ime je Gerhard,« je rekel in mi podal roko.

Njegove iztegnjene roke se zelo dobro spomnim. Spomnim se, da se mi je zaradi nje zazdel skrajno uglajen. Pa da se mi je lepo nasmehnil. Bil je videti lep fant. Ali raje lep moški.

Mogoče je le par let mlajši od mene, sem pomislila, medtem ko sva se rokovala in sem zatipala njegovo gladko kožo.

»Žal mi je za tvojega prijatelja,« je rekel.

»Hvala. Ampak res je bil že star,« sem rekla.

Gerhard me je gledal tako sočutno, da me je postalo sram, ker sem mu povedala za Marinka, saj v resnici nisem žalovala za njim.

Gerhard pravi, da sem mu, preden sem izstopila, napisala svojo telefonsko številko na parkirni listek.

»Kaj je to?« je vprašal.

»To je kupon ... Nagradni kupon. Za kavo,« sem rekla.

»Z veseljem ga bom unovčil,« je rekel.

»Oprosti mi, prosim, slab dan imam,« sem rekla in odprla vrata.

In potem sem, pravi Gerhard, stekla stran. Kakor bi bežala, pravi. Ampak zakaj bi bežala? Prepričana sem bila, da ga ne bom nikoli več videla. Ampak še bolj čudno je to, da sem na listek napisala svojo pravo številko. Neznancu vendar napišeš izmišljeno številko, četudi je prijazen. Ali pa prav zato, ker je prijazen.

Očaral sem te, pravi Gerhard in morda ima prav, ne vem, vem pa, da sem se pred njegovim pogledom zatekla v bližnjo trgovino. Hotela sem biti videti kot ženska, ki ve, kam je namenjena, ali vsaj kot ženska, ki ve, kaj išče. Jajca ali čokoladno mleko, karkoli, vložke, recimo.

»Kartica ali gotovina?« me je vprašala prodajalka.

»Kartica, prosim,« sem odgovorila.

Vse bo v redu, sem si rekla. Alles ist in Ordnung. Uspešno sem opravila nakup, kartico sem prislonila na pravo

mesto, izgovorila sem prave besede.

Vse bo v redu, sem si ponovila in stopila iz trgovine. Hotela sem poklicati mamo in ji povedati, da ne pridem nazaj v Ljubljano, da sem govorila z Damirjem in da bom ostala na Dunaju. Da sem tu nekoga spoznala. Hotela sem ji povedati, da tudi jaz upam, da vem, kaj delam.

Ko me je naslednji dan poklical, je rekel, da je Gerhard. Vprašala sem ga, kateri Gerhard, on pa je rekel Gerhard od včeraj. Po telefonu je zvenel še bolj prijazno kot v živo in rekel je, da ga zanima le, ali sem v redu.

»Dobro sem,« sem rekla. »Zelo dobro, hvala,« sem dodala, ko se ni takoj odzval.

Potem sva oba predolgo molčala.

»To me veseli,« je naposled rekel Gerhard od včeraj.

In potem je bila spet na vrsti dolga tišina. Nedvomno predolga. On bi moral nekaj reči, ker je on poklical mene, a očitno je bil nepripravljen na pogovor. Ali pa ga je zmedel moj glas, ki je morda zvenel drugače, kot je zvenel dan prej.

Gerhard se sploh ne spomni dolgih tišin in trdi, da jih ni bilo. A če jih ne bi bilo, ga ne bi nikdar povabila na kavo. Dobro vem, da sem ga povabila le zato, ker nisem več prenesla tišine. Oziroma ker nisem vedela, kaj drugega bi lahko rekla. Povedala sem mu že, da sem dobro, in se mu zahvalila za klic, a klika še vedno ni bilo konec.

Še danes se mi zdi bedasto, da me je poklical, ne da bi vedel, kaj mi želi povedati. Bil je tak kot tisti čudaki, ki ti na ulici tujega mesta prijazno pomagajo z nasvetom, potem pa kar obstojijo ob tebi in se ti smehljajo, dokler jim v roke ne

potisneš kovanca ali dveh. V resnici mi Gerhard ni ponujal pomoči, ampak storitve. Še natančneje, ponujal mi je sebe in čakal, da ga vzamem.

Kaj bi še rad?, sem mu hotela takrat zabrusiti. Ampak jaz sem človek, ki na koncu vselej položi kovanec v dlan, tudi ko ni iztegnjena proti meni. Zato sem tudi Gerharda povabila na kavo.

Zame je bil to zmenek na slepo, saj se nisem mogla spomniti njegovega obraza. Zdelo se mi je, da je imel rahlo skodrane kratke svetle lase in da je bil malce višji od mene. Mislila sem celo, da ima rjave oči in koničast nos.

Pravzaprav sem bila, ko sem končala klic, trdno odločena, da se v soboto ne bom pojavila na dogovorjenem mestu. Ker bi bil lahko ta prijazni Gerhard tudi zalezovalec ali kaj podobnega. Ali bi normalen človek poklical žensko, preveril, ali je z njo vse v redu, in potem preprosto obmolknil?

Najinega prvega zmenka, če mu lahko rečem zmenek, se bolje spomnim. Z Gerhardom, ki se mi je zdaj predstavil kot gostujoči profesor iz Berlina, sva sedela zunaj, ker se nama je obema zdelo dovolj toplo. Gerhard si najbrž ni mislil, da se bova zasedela, a tudi ko sva začela drgetati od mraza, ni nobeden od naju predlagal, da se posloviva ali prestaviva v notranjost lokala.

Baje sem mu takoj povedala, da sem prevajalka, in mu naštela nekaj nemških knjig, ki sem jih prebrala. Med njimi Karla Maya, trdi Gerhard, čeprav ne vem, zakaj bi mu razlagala o Karlu Mayu. Karla Maya je imel rad moj oče. Morda sem mu povedala, da mi je prav na Dunaju nekoč

kupil Winnetouja, da bi ga lahko, ko bom velika, brala tudi v izvirniku. A o očetu nikomur nisem govorila, sploh pa ne neznancem.

Spomnim se, da sem naročila espresso, Gerhard pa latte macchiato. Ko sem rekla, da bom jaz plačala kavo, je le pokimal. Gerhard me še vedno sprašuje, zakaj sem si to zapomnila in ali je morda s tem kaj narobe. Nič ni narobe, le zapomnila sem si, mu odgovarjam in mu ne priznam, da je bil najbrž prvi moški, ki je brez ugovora sprejel, da mu bom plačala kavo. Težko bi mu razložila, da je bil prav to trenutek, ko se mi je prikupil.

Iz najinega dolgega pogovora se spomnim le Gerhardove zgodbe s potovanja po Indiji. Sredi noči in sredi ničesar je Gerhard stopil z nočnega avtobusa in poiskal temnejši prostor ob robu ceste, nekaj časa osluškoval, ali se morda v visoki travi kaj premika, nato pa je, ravno ko si je odpel zadrgo, za hrbtom zaslišal zvok prižiganja avtobusnega motorja. Gerhard je z odpeto zadrgo stekel proti avtobusu, a ga šofer v temi ni videl in je odpeljal, njega pa pustil samega sredi noči in sredi ničesar, stotine kilometrov stran od kraja, kamor je bil namenjen. Nekaj časa je Gerhard obupan stal na mestu, nato pa začel hoditi po cesti za avtobusom. Po približno uri hoje, ko se je že začelo svitati, mu je naproti končno prišel človek, Indijec. Gerhard mu je že od daleč pomahal, a zdelo se je, da ga Indijec ne vidi, in Gerhard je pomislil, da je morda slep, saj slepcev v Indiji ni manjkalo. A ko sta že skoraj trčila drug v drugega, se je človek vendarle ustavil. Dolgo, res dolgo si je mož ogledoval Gerharda, nato pa se mu je približal in utrujeno razprl plašč. V poltemi je

Gerhard na notranji strani plašča zagledal viseti zapestnice, ogrlice in broške, mož pa je zavpil: »Souvenirs, nice souvenirs.«.

Tu se je Gerhard glasno zasmel, jaz pa nisem razumela, kaj je smešnega na zgodbi o revežu, ki v svojem obupu še izgubljenemu človeku sredi noči poskuša prodati suvenir.

»Ubožec,« sem baje rekla.

Vsaj tako pravi Gerhard, ki se mu je zdelo to še bolj smešno.

Gerhardu nisem povedala, da sem ga tisto noč sanjala. Sanje so me po dolgem času spet vrnile v babičino hišo, v katero si budna nisem upala vstopiti. Skozi pravokotno stekleno površino na vhodnih vratih je v podstrešno stanovanje presevala sončna svetloba in po tleh dolgega hodnika risala zelenkaste vzorce. Po njih sem previdno stopala do dnevne sobe, v kateri je bilo nagnjeno pohištvo za naš vikend, katerega dokončanje je preprečila vojna. Ko sem prišla do spalnice, sem opazila, da poleg postelje še vedno stoji lesena zibelka, ki je ni nihče prestavil v stričevo sobo, kjer je bilo odlagališče nerabljenih stvari. Okno v spalnici je bilo priprto in veter je zibal zaveso. Neznani glas me je pozval, naj ga zaprem, da preprih ne bi razbil okenske šipe, a sem se pretvarjala, da ga ne slišim. Spet sem bila otrok in spet se mi je upiralo ubogati ukazujoče glasove. Šla sem nazaj v kuhinjo in skozi okno pogledala na vrt, na katerem so rasle jagode, pa proti češnji na koncu vrta in stari hiši, proti duhovom v njej, ki so me še vedno strašili. V stričevi sobi je na steni visela slika deklice s solznimi očmi, pod

njo pa je bila na steno prislonjena uokvirjena Titova slika. Odslužena, kakor je bila po stričevi prometni nesreči odslužena tudi ta soba. Nikoli mi niso dovolili vstopati vanjo, a v sanjah sem jo lahko v miru raziskovala, preiskovala polne police stare kredence, vonjala vonj vlage. Potem pa sem zaslišala Gerharda, kako se vzpenja po stopnicah. Ne vem, kako sem vedela, da je to on, a sem hitro stopila iz sobe in prestrašena strmela v vhodna vrata, čakala, da jih odpre in vstopi skozi nje. Kaj si bo mislil o tej hiši in podstrešnem stanovanju, o našem pohištvu, ki je obtičalo tukaj, o stričevi sobi, o sliki na steni in tisti pod njo? Smejal se bo, vsemu temu se bo smejal, smejal se bo, ker v stanovanju ni vode in ker je v steni poleg vhodnih vrat luknja, ki jo je naredila granata, ki ni eksplodirala. Vse se mu bo zdelo smešno in v smehu me bo spraševal, kako smo lahko živeli v takšni hiši, kako je lahko kdorkoli živel v takšni hiši.

Zbudila sem se, ko je Gerhard odprl vrata v podstrešno stanovanje, in odleglo mi je, da so bile le sanje in da ni bil Gerhard nikoli v babičini hiši. A nisem razumela, zakaj. Rada sem imela to hišo in rada sem hodila tja, rada sem se skrivala v podstrešnem stanovanju in se pretvarjala, da ne slišim maminih klicev. A te sanje so bile tako žive, da se nikakor nisem mogla otresti strahu, takoj ko sem zaprla oči, je bil Gerhard spet pred vrati podstrešnega stanovanja in vrata so se začela odpirati.

Gerhardu včasih rečem, da sem se vanj zaljubila v sanjah, a to ni res. Res je le, da je Gerhard v sanjah oživil v meni skoraj pozabljen prostor in z njim tudi mnoga pozabljena čustva.

»Ali ti nimaš nobene zgodbe?« me je vprašal Gerhard, ko sva se naslednjič dobila.

Ležala sva na ležalnikih na obrežju Donave in mahala otrokom, ki so se peljali mimo naju na turistični ladjici.

»Ne, nobene zgodbe nimam,« sem rekla.

Moja edina zgodba je zgodba o ženski, ki se nastavlja medlemu pomladanskemu soncu ob tujcu, čigar zgodb ne razume, sem mu hotela reči.

Malo prej mi je Gerhard pripovedoval zgodbo o tem, kako je v času ramazana potoval z vlakom po Javi, od Yogyakarte od Džakarte. Ko je sonce zašlo za okoliškimi hribi, so vsi potniki, kakor bi šlo za uigrano koreografijo, na plano privlekli škatle s hrano. Ženske so podajale možem jedilni pribor in papirnate robce, delile riž otrokom in jih hranile, a potem je vlak iz ozke doline zapeljal na ravnico in izza gore je spet posijalo zahajajoče sonce, in jedci so obstali, ujeti v grehu. Cel vagon Indonezijcev je otrpnil, je pripovedoval Gerhard, kakor bi skozi okno uzrli obraz jeznega boga.

Gerhard se je tudi temu smejal, jaz pa sem videla le odprte posode s hrano, polne nedotaknjenih rezancev in riža, ter lačna usta majhnih otrok, ki niso mogli razumeti, zakaj so jih mame nehale hraniti in so pospravljale hrano nazaj v posode. Šele mnogo pozneje mi je Gerhard priznal, da so njegove zgodbe s potovanj mešanica resnice in domišljije, zato da bi bile poslušalcem zabavnejše, jaz pa mu tudi takrat nisem zmogla priznati, da ni bilo v njih zame prav nič zabavnega. Svojim zgodbam se nisem znala smejati. Nisem znala mešati resnice in domišljije, nisem znala iz spominov ustvarjati zabavnih pripovedk.

»Ampak moraš imeti zgodbo,« je vztrajal Gerhard in naposled sem mu povedala, kako sem sedela na zadnjem sedežu naše lade samare, ki je obstala sredi puste ravnice, in gledala očeta, ki je čvrsto držal volan in prižigal motor, ki se ni odzival.

Ni akumulator, je ponavljal oče. Skozi okno je bilo videti nekaj požganih hiš, ali pa je samo dišalo po požganem, ne vem več, in po šipi so padale mokre kaplje snega, vse je bilo mokro in umazano. Nisem videla umazanije, a sem jo čutila, tako kot sem čutila, kako se sneg vpija v črno zemljo, jo mehča in spreminja v blatno mlakužo. Zvok prižiganja motorja je bil vsakič bolj strašljiv. Strah me je bilo, da bo mama, ki je sedela na sovoznikovem sedežu, spregovorila in se bo oče razjezil in šel ven iz avta, da se pomiri. A mama je na srečo molčala.

Naša lada samara je bila olivno zelene barve, barve oklepника. Pijani Rusi so tanku pozabili vgraditi cev in so izdelali lado, je govoril moj oče, a ne zdaj. Zdaj je govoril samo Ni akumulator in prižigal motor. Mama pa je gledala skozi okno. Nič ni rekla, a oče je šel vseeno ven iz avta. Ali te zebe? me je vprašala mama. Zeblo me je, a sem odkimala, ker sem vedela, da ima mama že brez mene dovolj skrbi. Oče pa je zunaj ustavil oklepno vozilo, dvakrat večje od naše lade samare. To niso naši, je rekla mama. Zdela se mi je prestrašena, ko je gledala očeta, ki se je pogovarjal z vojaki, ki niso bili naši. A vojaki so se vrnili v svoj oklepnik in oklepnik je odpeljal, mi pa smo ostali ob robu cestišča. Oče se je usedel nazaj v avto in tudi on me je vprašal, ali me zebe. Potem je še enkrat poskusil vžgati motor in še enkrat

mu ni uspelo. Ali nam bojo vojaki pomagali? je vprašala mama, oče pa je rekel Malo morgen. To niso naši, je rekla mama, nato pa odprla okno lade samare in vrgla nekaj skozenj. Zdaj ni več naših, je rekel oče in spet poskusil vžgati motor, spet zaman, jaz pa sem se medtem približala oknu, da bi videla, kaj je mama vrgla skozi okno. Bila je nekaj majhnega in belega, a se zdaj nisem več mogla spomniti, kaj.

»Je bilo to v času vojne?« je vprašal Gerhard.

»Ja,« sem rekla, čeprav nisem bila prepričana.

Verjetno pa se je to zgodilo med našo potjo iz Sarajeva v Ljubljano. Možno je, da so bili vojaki, s katerimi se je pogovarjal oče, že v vojni, ki smo ji mi trije poskušali uiti. Z mamo nama je nekaj dni po začetku vojne uspelo zbežati iz Sarajeva in oče naju je pričakal v Zenici ter naju odpeljal na Hrvaško, do prijatelja v Slavonskem Brodu, od tam pa v Slovenijo. Na Hrvaškem je torej moralo biti, nekje v Slavoniji najbrž. Pred petintridesetimi leti. A koga vse to še zanima?

»In kako se je končalo?« je vprašal.

»Najbrž srečno, če sem zdaj tukaj,« sem rekla.

»Bi šla z menoj na koncert?« me je vprašal Gerhard, preden sva se razšla. »Fontaines DC igrajo v četrtek zvečer na Dunaju. To so super jezni mladi Irci. Moj najljubši rock bend. Res dobro našigajo!«

Trudila sem si prevesti njegove besede, ki so zvenele, kot bi pripadale nekemu davno izumrlemu jeziku. Nisem vedela, da še obstajajo ljudje, ki rečejo »našigajo« in imajo najljubši rock bend.

»Bi šla?« je še enkrat vprašal, ko se nisem odzvala.

»Malo morgen,« sem rekla.

Gerhard me je vprašujoče pogledal. On ne more razumeti jezika mojih spominov, jaz pa ne jezika njegove sedanjosti, sem pomislila.

»Fontaines DC so najboljši rock band trenutno! V četrtek igrajo v Areni. Open air,« je rekel. »Jaz tega definitivno ne bom zamudil, imam pa še eno karto, če bi se mi rada pridružila.«

»Grem,« sem rekla, a le zato, da ne bi ponovila Malo morgen ali rekla česa podobno nerazumljivega, saj bi me najbrž popadel nezadržan smeh.

Jaz na rock koncertu, jaz z Gerhardom, jaz na Dunaju, vse je bilo neverjetno in vse je bilo smešno. Z Gerhardom sva sedela ob reki in se pogovarjala kot stara znanca, ki sta se po naključju srečala v tujem mestu. In za nameček sva se dogovorila, da greva skupaj na koncert.

»Super,« je rekel.

Res je bil videti vesel, jaz pa sem se pretvarjala, da ni to zame nič takega. Koncert kot koncert. Pomahala sem naslednji skupinici otrok na naslednji turistični ladjici, ki je plula mimo po Donavi. A tokrat mi ni nihče pomahal nazaj.

Najbolj se spomnim glasnosti. Vedela sem, da ne bo sedišč, a sem pozabila, kako glasni so lahko rokovski koncerti. Presenetilo me je tudi to, da je bilo veliko obiskovalcev videti starejših od mene. Ko sva vstopila, je bila na odru predskupina in Gerhard se je skozi redko množico prebijal bliže odru in me vlekel za seboj. Ustavil se je za moškim in

žensko mojih let, ki sta se zaradi hrupa pogovarjala tako, da sta si izmenično prislanjala usta na uho, videti je bilo intimno, skoraj erotično, čeprav sta se morda pogovarjala o tem, kdo od njiju bo naslednji dan peljal otroke v šolo. Pomislila sem, da bova tako videti tudi midva z Gerhardom, in se takoj zatem ozrla naokrog, da bi se prepričala, da ni tu nikogar, ki bi me lahko prepoznal. Ne bi smela priti, sem pomislila, ko je predskupina zaključila nastop in nama je odšel Gerhard po pivo, jaz pa ostala ujeta sama sredi množice. Zaradi hrupa mi bo jutri šumelo v ušesih, pa še smrdela bom po nikotinu zaradi vseh kadilcev. Lahko bi neopazno izginila, preden se Gerhard vrne, sem pomislila, a množica se je gostila, vedno več ljudi je bilo okoli mene in vse bliže so stali. Njihova telesa so se vse pogostejše dotikala mojega, jaz pa nisem bila vajena dotikov neznancev. Morda so mi ti dotiki govorili, naj odidem. Oder je bil že nekaj časa prazen in ljudje s plastičnimi kozarci v rokah so žvižgali, jaz pa sem se potila. Vsi so nestrpno pričakovali začetek, jaz pa hrepenela po koncu. Ampak ne, ne sme me grabiti panika, sem si govorila, samo koncert je in le začeti se mora in potem bo vse hitro steklo naprej in potem nas bodo vse spustili ven, v tiho noč. Dvigovala sem pogled proti nebu in to me je pomirjalo. Zgoraj ni bilo množice, vse je bilo mirno in prostrano. A nato se je prostor zatemnil in ljudje so se začeli pomikati še bolj naprej, še bliže k meni. Znova sem pogledala navzgor in poskušala sem globoko dihati, ko mi je nekdo položil roko na ramo. Gerhard se je naslonil name in mi zavpil na uho, da nikakor ni našel poti do mene in da se je že ustrašil, da sem zbežala. Nato mi je

potisnil v roke plastični kozarec s pivom. Bila sem žejna in takoj sem spila nekaj dolgih požirkov, on pa si je medtem vtaknil prste v usta in glasno zažvižgal. Nato se je nagnil k meni in pokazal proti odru, kjer so se zbirali glasbeniki. Dotika se me sproščeno, kot bi se poznala že leta ali kot bi bila par, sem pomislila. Nisem vedela, ali mi je to všeč ali ne, a v tistem je z odra zadonela glasna glasba in preglasila moje misli. Vse bo v redu, sem si rekla, največ uro in pol bodo igrali, to bo hitro minilo. Spila sem še en dolg požirek piva in zdelo se mi je, da slišim Gerharda peti, zdelo se mi je, da vsi okoli mene pojejo. Zagledala sem se v pevca s sončnimi očali in kiklastimi hlačami, ki je pel *I don't think we rhyme*. To bi morala jaz zapeti Gerhardu, sem pomislila in se sama pri sebi nasmehnila. Mislim, da se ne rimava, dragi, bi mu morala reči. Morala bi spiti pivo, nato pa mu zavpiti na uho, da moram na stranišče, in izginiti. Ali pa bi mu morala priznati, da je to zame preglasno. A bilo mi ga je žal, saj sem videla, kako uživa. V resnici je bil Gerhard prijazen fant, malce čuden, a prijazen. Vseskozi se je obračal k meni in se mi prijazno nasmihal, vmes pa je poskakoval in kričal. *Everybody gets a big shot, baby!* Mogoče pa je bil on moj *big shot*, sem pomislila in nenadoma se mi je spet vse zazdelo smešno. Gerhard, ki poskakuje in kriči, jaz, ki stojim ob njem in pijem pivo, in jezni mulc, ki s sončnimi očali na nosu kroži okrog mikrofona in kriče ponavlja *My childhood was small but I am going to be big*. Kaj ti veš, kaj je to majhno otroštvo, razvajeni irski mulc! In ti, Gerhard, ki kričiš skupaj z njim, ti veš še manj! Morda veš kaj o težavnem otroštvu, a zagotovo ne veš nič

o težavnem odraslem življenju, sem si mislila in se smejala. Spila sem preveč piva, ampak to je bil edini način, da sem se lahko rimala z drugimi ljudmi. Trezna se ne rimam z nikomer, sploh pa ne z Gerhardom, ki z zaprtimi očmi tuli *Is this too real for ya!*. Morda bi, če bi bila deset let mlajša, tudi jaz zdaj skakala in tulila, tako pa sem samo pila pivo. Gerhard se je po koncu komada spet nagnil k meni in mi nekaj zakričal na uho, a ga nisem razumela. Kimala sem in se mu smehljala, a ga nisem razumela, tako kot nisem razumela, kaj poje mulc s sončnimi očali, ničesar nisem več razumela. Gerhard mi je medtem položil roko na ramo in nekaj časa je trajalo, preden sem dojela, da me objema in da to ni le prijateljski objem. Ali pa je bil, morda se v Nemčiji prijatelji tako objemajo, nisem vedela, kaj naj si mislim, vedela sem le, da je pivo delovalo name. Nisem bila vajena ne alkohola ne glasnosti in gneče, a zdaj je bilo že prepozno, da bi odšla, prepozno, da bi umaknila roko, ki me je objemala, prepozno, da bi Gerhardu razložila, zakaj se ne rimava in zakaj se nikoli ne bova rimala. Pila sem drugo pivo, ali pa je bilo že tretje, ne vem, Gerhard pa me je vprašujoče gledal in mi kazal palec. Ja, sem kimala, palec je navzgor, v redu sem, super je. Vesela sem bila zanj, malo pa tudi zase, ker sem na trenutke tudi jaz uživala, glasba in poskakovanje množice v njenem ritmu sta me hipnotizirala. Gerhardova roka na moji rami me ni motila. Lahko bi jo pustil tam, sem pomislila, ali pa bi me lahko še čvrsteje objel, saj naju nihče ne vidi, vsi gledajo na oder. *I don't belong to anyone!* je pel mulc s sončnimi očali in bilo mi je lepo. Nenadoma je bilo vse prav, in ko se je Gerhard obrnil

k meni, sem začutila močno željo, da bi ga objela, da bi se z rokami ovila okoli njega in se stisnila ob njegovo telo. In potem sem ...

Nisem prepoznala okna, skozi katero je vdiral jutranja svetloba. Zakrožila sem s pogledom po sobi, a se ta ni ujemala z ničimer v mojem spominu. Tudi praznina sten mi je bila neznana. Še nikoli se nisem prebudila v tako praznem prostoru in zaman sem iskala kaj, kar bi mi razkrilo njegovo skrivnost. Skrajno brezobličen je razkrival le to, da nisem tam, kjer bi morala biti.

Tudi moškega, ki je stal v majhni kuhinji, s hrbtom obrnjen proti meni, nisem prepoznala. Zdelo se mi je, da sem ga že videla, a njegovega imena se nisem mogla spomniti. Čakala sem, da se obrne in si ga bolje ogledam, a je bil osredotočen na to, kar se je kuhalo na štedilniku. Ni vedel, da ga opazujem, saj si je momljajoče popeval.

Ko se je malo pozneje začel še pozibavati, me je za hip spomnil na moškega, ki je pel in poskakoval ob meni v temnem, zakajenem prostoru. Najbrž je bil to on, sem pomislila. Nisem poznala veliko plešočih moških, morda je bil on celo edini. A tudi zanj nisem vedela, kdo je in kako mu je ime. Tudi temni, zakajeni prostor v mojem spominu me je begal.

Pozibavajoči se moški ob štedilniku je bil bos, sem opazila in se zagledala v njegovi podolgovati bosi stopali, ki sta se mi ob spremljavi momljajoče melodije začeli naglo približevati. Ko mi je uspelo dvigniti pogled, se je nadme sklanjalo veliko moško telo. In takoj zatem sem na obrazu začutila dotik moških ustnic.

Z Gerhardom sva molče srkala kavo in čutila sem, da me bo začela boleti glava. Poskušala sem se spomniti sinočnjega večera in prihoda v Gerhardovo stanovanje, a sem se spomnila le naglice, s katero so se najine roke prebijale do gole kože in drsele po njej kot po ledu. Kot bi naju nekaj preganjalo in hkrati držalo nazaj, nama ne dopuščalo, da se prepustiva. In utrujenosti sem se spomnila, ko sem ob svitu ležala v postelji, kakor bi nebo leglo name in me tiščalo s svojo temo.

Gerhard je dotočil še malo kave v mojo skodelico, stresel vanjo pol žlice sladkorja in jo premešal. Vedel je, da pijem sladkano, čeprav sva bila le enkrat skupaj na kavi. Zdelo se mi je neverjetno, da me je tako pozorno opazoval, še bolj pa to, da si je zapomnil, da sem v espresso stresla pol vrečke sladkorja. Na tem, kako je povlekel žličko iz skodelice in jo potisnil k meni, je bilo nekaj ljubkega. Kot bi stregel otroku, ne pa odrasli ženski. Počakal je, da sem naredila požirek in se je prepričal, da je kava v redu, šele nato je odložil žličko na moj krožniček.

Bilo mi je prijetno sedeti z njim in molčati, a moje telo je hotelo biti doma, ležati v svoji postelji in toniti v sen. Zato sem spila kavo in brez besed vstala. Tudi Gerhard je vstal. Ni mi rekel, naj ostanem, ni vprašal, ali je kaj narobe. Kakor bi razumel, zakaj odhajam, mi je molče sledil v predsobo, vzel moj plašč s stojala in mi ga pomagal nadeti. Hotela sem mu reči kaj v opravičilo, ali vsaj pojasnilo, a me je ustavil. Ni treba, je govoril njegov nasmeh. Poljubil me je na lice nato pa mi je odprl vrata. Namesto pozdrava me je le pobožal po rami, prižgal luč na stopnišču in me spustil ven.

Malo je ljudi, ob katerih lahko molčiš, ne da bi tišina sčasoma postala mučna. Tistega jutra, ki sva ga z premolčala skupaj, pa ni bilo niti za trenutek neprijetno. Pravzaprav mi je bilo tako lepo, da sem se tega ustrašila, in ko sem stopila iz Gerhardovega stanovanja, si nisem več upala ozreti se, da si ne bi premislila in stekla nazaj k njemu.

Gerhard me je poklical pozno popoldne in me vprašal, ali sem v redu. Povedal mi je, da je užival na koncertu in da upa, da je bilo tudi meni lepo. Nato je obmolknil, kakor spet ne bi vedel, kaj mi želi povedati. Pomislila sem že, da bo najin telefonski pogovor spet poln mučnih tišin, a je nato vendarle spregovoril.

»Olja ... res upam, da mi ne zameriš, da sem te po koncertu odpeljal k sebi domov. To res ni bil moj namen, a bilo ti je slabo in zdelo se mi je, da bo bolje, če se sprehodiva do mojega stanovanja, kakor če te pospremim na metro in te pustim, da greš v takem stanju na drug konec mesta.«

Šele takrat se mi je pred očmi odvila prejšnja noč in razumela sem, da me Gerhard ni slačil zato, da bi se ljubila, temveč zato, ker me je spravljal v posteljo, potem ko sem izbruhala tri velika piva. Gerhardovo stanovanje tisto noč ni bilo najino ljubezensko gnezdo, marveč bolnišnica. Romantični večer sem le sanjala.

Što se babi htelo to se babi snilo, sem slišala reči Sanjo Maraš.

»Zjutraj sem se bal, da boš jezna name. Da boš mislila, da sem te izkoristil. Ampak bila si pijana in jaz tudi in to zame ni prišlo v poštev ... Niti slučajno. Res upam, da mi

verjameš. Mislim, ne rečem, da si nisem želel ali da mi ne bi bila všeč ... ampak ... ne razumi me narobe ...«

Gerhard se je ustavil, jaz pa sem začutila globok sram. Pred moškim, ki me drži pod roko, da ne bi omahnila, pred moškim, ki mi pomaga, da se sezujem, pred moškim, ki me polaga v svojo posteljo, mi slači pulover in potem še hlače, pred moškim, ki mi zjutraj stresa sladkor v kavo in jo meša zame, pred moškim, ki čisti kopalnico za menoj.

»Oprosti ...« mi je uspelo izreči pa novi dolgi tišini.

»Ne, ti oprosti. Moja krivda je bila. Bil sem tako vesel ... pa tudi živčen, ker sva bila na koncertu skupaj, in sem ti nosil pivo za pivom ... In tudi jaz sem preveč spil. Dve tableti sem vzel, a me še vedno boli glava,« je rekel Gerhard.

»Žal mi je, da se je tako končalo,« sem rekla.

»Tudi meni, ampak ...« je rekel in za trenutek zastal.
»Saj se bova še videla, a ne?«

»Ja,« sem rekla.

»Jaz te že pogrešam,« je rekel.

Hotela sem mu odgovoriti, da tudi jaz pogrešam nje-ga, a me je Gerhard prehitel, kakor bi se ustrašil mojega odgovora.

»Ali bi šla jutri dopoldne z mano v Albertino?« je vprašal.

»Imam čas, ja,« sem rekla.

»Si že bila na razstavi Gerharda Richterja? Izteka se, meni pa je še ni uspelo pogledati. Pa res bi bil vesel, če bi si jo lahko ogledal s tabo. Če pa si jo že videla, se lahko dobiva na kavi kje v bližini Albertine. Popoldne imam predavanja, ampak dopoldne imam čas, tako da ...«